

SISÄLLYSLUETTELO

LYHENTEET	9
1 JOHDANTO	11
1.1 Mitä oikeustaloustiede on?.....	11
1.2 Oikeustaloustieteen kehityksestä.....	23
1.3 Katsaus käsiteltäviin kysymyskokonaisuuksiin	27
2 SÄÄNTELYTEORIA	31
2.1 Johdattelevia näkökohtia	31
2.2 Oikeudellisen sääntelyn syyt ja vaikuttimet.....	33
2.2.1 Alustavia näkökohtia	33
2.2.2 Ulkoisvaikutukset	34
2.2.3 Pigou vastaan Coase.....	38
2.2.4 Yksityis-, julkis-, klubi- ja yhteishyödykkeet	40
2.2.5 Informaatio-ongelmat ja epävarmuus	41
2.2.6 Epätäydellinen kilpailu.....	46
2.2.7 Tasaisen tulojaon edistäminen.....	49
2.3 Lainsäädännön tavoitteet	51
2.4 Sääntelyn ala ja tyypittelyjä	53
2.5 Lakien epätäydellisyys.....	56
2.6 Sääntelystandardit	57
3 TALOUSTIETEELLINEN ARGUMENTAATIO LAIN TULKINNASSA	63
3.1 Johdattelevia näkökohtia	63
3.2 Pohjoismainen oikeuslähdeoppi: taloustiede seuraamusargumenttina.....	66
3.3 Täsmentäviä ja täydentäviä kommentteja taloustieteen oikeuslähdeopillisesta asemasta	69

3.3.1	Oikeuslähteiden vuorovaikutussuhde.....	69
3.3.2	Realistinen vai muodollis-oikeudellinen tulkintadoktriini?	70
3.3.3	Eksplisiittiset ja implisiittiset argumentit oikeudellisissa ratkaisuissa	72
3.4	Seuraamusargumenttien luonteesta ja käyttäalasta....	73
3.5	Kysymys ei ole vain tehokkuusargumentoinnista.....	77
4	KILPAILU.....	79
4.1	Tiedonintresseistä kilpailuoikeudessa.....	79
4.2	Kartellien jäljittäminen	81
4.2.1	Mitkä alat ovat alttiita kartellisoitumiselle? ..	81
4.2.2	Viitteitä kartellin olemassaolosta	84
4.3	Merkitykselliset markkinat	86
4.4	Kilpailua rajoittavat sopimukset.....	88
4.4.1	Kieltoperiaatteen alasta.....	88
4.4.2	Tehokkuuspuolustussäännöstä	92
4.5	Määräävä markkina-asema	95
4.6	Määräävän markkina-aseman väärinkäyttö.....	97
4.6.1	Lainsäädännölliset lähtökohdat	97
4.6.2	Yksinoikeussopimukset.....	99
4.6.3	Sitominen.....	101
4.6.4	Liikesuhteesta kieltäytyminen	102
4.6.5	Hintasyrjintä	103
4.6.6	Saalistushinnoittelu	104
4.7	Yrityskauppa- ja valvonta.....	105
4.7.1	Lähtökohtia.....	105
4.7.2	Erytyypisiä yrityskauppoja	106
4.7.3	Dominanssitestistä SIEC-testiin.....	108
5	VARALLISUUSOIKEUDET	110
5.1	Varallisuus- ja oikeudet ja varallisuus- ja oikeusjärjestelmän kehitys	110
5.2	Tehokas varallisuus- ja oikeusjärjestelmä	112
5.3	Varallisuus-, korvaus- ja luovuttamattomuussääntö ...	114
5.4	Pakkolunastus	118
5.5	Immateriaalioikeuksien taloustieteestä	121
5.5.1	Taloustieteellisiä lähtökohtia	121
5.5.2	Patentti	122
5.5.3	Tekijänoikeus	127

5.5.4	Tavaramerkki ja toiminimi	131
5.5.5	Mallioikeus	134
6	SOPIMUSTALOUSTIEDE	137
6.1	Sopimuksia on monenlaisia	137
6.2	Sopimusvapauden periaate	139
6.3	Tarjous ja vastaus	141
6.4	Epätäydellinen sopimus	144
6.5	Sopimukset riskinjakomekanismina.....	146
6.6	Oikeustoimen pätemättömyysperusteet	150
6.6.1	Oikeustoimikelpoisuus.....	150
6.6.2	Pakko	151
6.6.3	Kiskominen.....	153
6.6.4	Erehdys	154
6.7	Oikeustoimen sovittelu eli kohtuullistaminen	158
6.7.1	Alustavia näkökohtia	158
6.7.2	Oikeustoimen sovittelua vastaan puhuvia argumentteja	161
6.7.3	Oikeustoimen sovittelun puolesta puhuvia argumentteja	163
6.8	Tehokas sopimusrikkomus.....	165
6.9	Tehokas ennakkoinvestointi.....	169
6.10	Luontoissuoritusvelvollisuus	171
6.11	Sopimussakko	173
7	VAHINGONKORVAUS	177
7.1	Muutamia näkökohtia vahingonkorvausoikeuden kehityksestä.....	177
7.2	Tutkimuskohteesta ja tiedonintresseistä vahingonkorvausoikeudessa.....	178
7.3	Vahingonkorvauksen tarve ja tarkoituksenmukaisuus .	181
7.4	Tuottamusvastuu ja ankara vastuu	185
7.4.1	Lähtökohtia.....	185
7.4.2	Tuottamusvastuu.....	189
7.4.3	Ankara vastuu.....	193
7.4.4	Tuottamusvastuun ja ankaran vastuun vertailua.....	195
7.5	Korvattavat vahingot ja vahingon määrä.....	197
7.6	Rangaistusluonteinen vahingonkorvaus	199
7.7	Optimaalinen vahingonkorvauksen vanhentumisaika...	201

7.8	Korvausvelvollisuuden kohtaanto	204
7.9	Vakuutukset	205
7.9.1	Negatiivinen valikoituminen ja sen torjunta ..	205
7.9.2	Moraalinen uhkapeli ja sen torjunta	207
8	RIKOSTALOUSTIEDE	209
8.1	Rikostaloustieteellisistä lähestymistavoista	209
8.2	Kriminalisointien tarve	211
8.3	Vahingonkorvauksen ja rangaistusten suhde	214
8.4	Rikollisen rationaalinen valinta ja peloteoria	218
8.5	Kiinnijäämistodennäköisyydestä	223
8.6	Rangaistuksista.....	226
8.7	Rangaistusten ankaruudesta	229
8.7.1	Rikoksen uusiminen esimerkkinä rangaistuksen koventamisperusteesta	229
8.7.2	Kokonaisarviointi rangaistuksen määräämisessä.....	232
8.8	Rajapeloteperiaatteesta.....	234
9	YMPÄRISTÖNSUOJELU	238
9.1	Ulkoishaitat ja niiden tehokas rajoittaminen.....	238
9.2	Ympäristövahinko- ja ympäristörikosoikeus.....	241
9.3	Hallinnollinen ohjaus.....	243
9.4	Ympäristöverot	247
9.4.1	Ympäristöveron käsitteen alasta	247
9.4.2	Vero-ohjauksen tarkoituksenmukaisuudesta	248
9.5	Päästökauppa.....	252
9.6	Sekajärjestelmien hyödyntäminen ympäristö- lainsäädännössä	255
10	PÄÄTTEEKSI	258
	LÄHTEET	263
	ASIAHAKEMISTO.....	277